

Leszkay András bácsi Moha-meséje

A bélyeg

Nyolcesztendőös koromban elkezdtem bélyeget gyűjteni, és egy délben előálltam a kéréssel Csermely néninél: „Ha van régi bélyege, legyen szíves nekem ajándékozni!”

Csermely néni 80-85 éves lehetett, s amióta özvegyen maradt, – törpeházi szokás szerint – havonta más-más család látta el minden szükségessel.

Abban a hónapban rajtunk volt a sor, és éppen az ebédet vittem el neki. Nagyon megörült, hogy teljesítheti kérésemet. De nagyon megörültem én is, amikor megláttam, hogy az előszedett levelek többségén külföldi bélyeg van. Csermely néni bátyja ugyanis még a múlt században kiment artistának, törpebohócnak külföldre; ő írta azokat a leveleket. De a legeslegjobban annak örültem, hogy volt a bélyegek között egy háromszögletű is. Nem sokkal ezután meglátogatta édesapámat egy budapesti bácsi. Megmutatta neki a bélyegalbumomat, ő meg rábökött a háromszögletűre: „Hú, ez a jóreménységfoki bélyeg!”

Megnézte közelebről is: „Ez a bélyeg ritkaság! Pesten a bélyegyűjtők egyesületében tengernyi pénzt kapnál érte árverésen.”

Napokig egyszerűen csak örültem neki, hogy van már ritkaság is az albumomban, és eszembe se jutott, hogy amit megtudtam, talán kötelez is engem valamire Csermely néni irányában.

Egy délelőtt azonban átcipelte hozzánk a diódarálóját: „Nesze, Zsuzsókám, nektek ajándékozom!” Tudtuk azonban, hogy mindenütt ezt mondja, ha el szeretne adni valamit, rábeszélte hát édesanyám, hogy fogadjon el érte pénzt. És csak akkor jutott eszembe: Nem kötelességem-e vajon visszaadni azt a bélyeget? Hiszen ő abban a hiszemben ajándékozta nekem, hogy semmit sem ér, legfeljebb néhány fillért. Igen ám! De rögtön meg is ijedtem: akkor nem lesz háromszögletű bélyegem, és elve-

szítem azt a kellemes érzést is, hogy bármikor tenger pénzt kaphatok érte.

Nap nap után jobban és jobban kínlódtam: Szabad-e hallgatnom a bélyegről? Végül is elhatároztam, megkérdezem Földigszakáll bácsitól, mit tegyek. Felballagtam hát a hegytetőn álló csillagvizsgáló házá-

ba, elmondtam az ügyet, és tanácsát kértem. Földigszakáll bácsi megdöbbenve nézett rám: „Kár, hogy nem kérdeztél meg előre, gyűjts-e bélyeget.” Aztán fellapozott egy könyvet, és hol a bélyegemre, hol a könyvbe nézve ezt mondta: „Ez az árjegyzék már nagyon régi, ötven esztendőös, mert én tizenöt éves koromban, amikor csillagászkodni kezdtem, abbahagytam a gyűjtést. De ez a jóreménységfoki ritkaság eszerint a régi árjegyzék szerint is megér” – és körülbelül akkora összeget mondott koromban, mert akkor korona volt a pénz neme, mintha ma azt mondanák: tízezer forint. Arról azonban, hogy mit cselekedjem a bélyeggel, nem szólt egy szót sem. Ujabb kérdéssemre pedig elmosolyodott: „Azt tanácsolom, hogy ne az én tanácsomra tedd azt, amit helyesnek tartasz, hanem azért, mert tudod, hogy helyes.”

Eljöttem tőle, és azzal áltattam magam, hogy bizonyára ő sem tudja, mi a helyes, azért nem akart

világosan szólni. De kétheti kínlódás után megint elballagtam hozzá. Becsukta a könyvet, amelyet olvasott, levette szemüvegét, és rám mosolygott: „Nos, Mohácska, mi újság jóreménység ügyében?” Legelőször is ezt kérdeztem: „Meggondta Földigszakáll bácsi Csermely néninek, hogy értékes a bélyeg?”

Csodálkozott: „Mi hasznod volna neked abból, ha én mondanám meg neki? Dehogyan mondtam.” Ez megnyugtatót valamelyest, és nekiduráltam magam a nyilatkozatnak: „Földigszakáll bácsi! Csermely néninek mindene megvan, ami szükséges, nem is tudna mit csinálni olyan sok pénzzel, és ha én mindig visszaadnám az ajándékozónak a ritkaságot, akkor soha az életben nem lehetne szép és értékes gyűjteményem! Én tehát nem adom vissza a bélyeget.”

Földigszakáll bácsi elgondolkodva vizsgálta az arcomat, aztán lassan meghordozta a tekintetét a hegyeken, völgyeken, az egész törpeházi tájon: „Milyen gyönyörű május van! Csak nehogy még fagy legyen!” Most én meredtem rá megdöbbenve: „Úgy látom, Földigszakáll bácsi nem tartja helyesnek, amit elhatároztam. De akkor tessék világosan azt tanácsolni, hogy adjam vissza. Akkor visszaadnám!” Megint mosolygott: „De hiszen már adtam tanácsot, Mohácska! Azt cselekedd, amit helyesnek tartasz!”

Azzal a szándékkal jöttem el tőle, hogy azonnal visszaviszem a bélyeget Csermely néninek. De még le sem értem Törpeházára, már úgy határoztam, hogy mégsem viszem. Este azonban azzal aludtam el, hogy reggel visszaviszem. De reggel úgy döntöttem, hogy mégsem!

Körülbelül egy hét múlva szembetalálkoztam Földigszakáll bácsival a törpeházi utcán. Zavartan kezdtem beszélni: „Ne tessék azt hinni, hogy én most már véglegesen a

tulajdonomnak tekintem azt a bélyeget. Ha olyasvalaki, akiben bízom, határozottan azt mondaná, hogy adjam vissza, azonnal visszaadnám.” Földigszakáll bácsi benézegetett a kertekbe, és így szólt: „A júniusunk is nagyon szép, és remélhetőleg most már nem is lesz fagy.”

Másnap délelőtt átmentem Csermely nénihez, de a bélyeget még nem vittem. És ilyesfélét mondtam neki: „Csermely néni! Lehetséges, hogy az a háromszögletű bélyeg, amit Csermely nénitől kaptam, nagyon sokat ér. Ha kívánja Csermely néni, visszaadom. Visszahozzam?”

Tiltakozóan emelte piciny kezecskéit: „Dehogyan hozd vissza, Mohácska! És nem is érhet az sokat, nem régiség az, a bátyám küldte ötven évvel ezelőtt. Ki mondta, hogy sokat ér?” „Hát először egy budapesti bácsi azt mondta, el lehetne árvereztetni a bélyeggyűjtők egyesületében.” Összeszedtem minden erőmet, és megmondtam az összeget is. Csermely néni meghökkent, aztán elnevette magát: „Hát tréfált veled az a bácsi, de ha sokat érne is, akkor sem fogadnám vissza tőled, akinek a szüleitől annyi mindent kapok. Te mit szeretnél vele csinálni? Eladni?” Kiáltva tört ki belőlem a válasz: „Dehogyan! Én azt szeretném, ha az albumomban maradna!” Megsimogatott: „Nahát, akkor maradjon! Amit én egyszer neked adtam, azt neked adtam.”

Rohantam Földigszakáll bácsihoz, de az út felénél megtorpantam: Áh, minek rontsak be hozzá ezzel a hírrel. Elárulnám vele, mennyire örülök Csermely néni válaszának! Meg aztán hátha megkérdi, szóltam-e az árjegyzékről is? És hátha azt is mondja, hogy vinnem kellett volna a bélyeget is, és otthagyni. Okosabb lesz majd csak akkor megmondani, ha találkozunk. És csak úgy mellesleg mondani meg, mint akinek nem fontos. Ez a színészkedés azonban nem sikerült. Mert amikor néhány nap múlva találkoztunk Törpeházán, ezzel kezdte a beszédét: „Látom az arcon, hogy van valami újság jóreménység ügyben.” Most már hiába igyekeztem közömbösnek látszani, magam is hallottam hangom izgatottságán, mennyire fontos nekem,

ami történt: „Csak az az újság, hogy megmondtam Csermely néninek, értékes a bélyeg. Az összeget is megmondtam, de kijelentette, hogy akármennyit ér is, tartsam meg.” Földigszakáll bácsi elmosolyodott: „Kijelentette?” „Igen, igen, kijelentette! Ő maga, a lehető leghatározottabban.” Erre még szélesebben mosolygott, és úgy vizsgálódott körül, mint aki keres valamit. Éppen Pipacsék kertje előtt álltunk. Pipacs az én legkisebb barátocskám; kedves pirosképű csöppség. A kertben hintázott. Földigszakáll bácsi intett nekem: „Na, gyere akkor, te szerencsés bélyegtulajdonos! Látogassuk meg Pipacst!” És benyitott a kertbe. Nagyon szerettem Pipacst, mert jóindulatú és jóhiszemű volt. Csak sajnos butuska. Amikor meglátott minket, örömeiben le akart

mászni a hintáról – lába ugyanis nem ért a földre –, de Földigszakáll bácsi nem engedte: „Maradj csak, Pipacska!” És odahajolt hozzá: „Szereted Földigszakáll bácsit?” „Szeretem!” Földigszakáll bácsi megsimogatta: „Megengeded nekem, hogy elvágjam a hinta kötelet?” Pipacs a maga óriási bizalmában akkorát bólintott, hogy megrendült a hinta: „Megengedem!” Földigszakáll bácsi elővette a bicskáját, és nyitni akarta. Rémülten kaptam a kezébe: „De Földigszakáll bácsi, Pipacs butuska! Ő nem gondol arra, hogyha leesik, eltörhet a lába, agyrázkódást kaphat, megnémulhat!” Földigszakáll bácsi csodálkozva nézett rám: „De hiszen ő maga mondta, hogy elvágthatom a kötelet! Kijelentette! Ő maga, a lehető leghatározottabban!” Majd így szólt Pipacshoz: „Nehogy megengedd valakinek, hogy elvágja a kötelet, ha

rajta ülsz a hintán! Én csak tréfáltam.” Barátságosan elköszönt tőle, és kiballagott a kertből. Énrám ügyet sem vetett. De utánarohantam, és megragadtam a karját: „Akkor hát ugye adjam vissza a bélyeget Csermely néni akarata ellenére is, ugye azt tetszik tanácsolni?”

Földigszakáll bácsi a lombok közé fűlt, madárfüttyre, és úgy szólt: „Milyen sok sárgarigó van idén! De nem baj, sok a cseresznye is, jut nekik.”

Fél óra múlva fenn voltam nála a háromszögletű bélyeggel: „Tessék szíves lenni elintézni az árverést!” Eltette a tárcájába, és ezt mondta: „Dühösködtem, mert nem tanácsoltam nyílt szóval, hogy add vissza Csermely néninek. Azt viszont most nyílt szóval tanácsolom, hogy azonnal hagyd abba a bélyeggyűjtést. Te olvasó embernek indulsz, Mohácska. Nagy kár lenne, ha elvonnák az idődet a könyvtől ezek a picike, tarkabarka papírdarabkák. Azonkívül egyre többször kerülne a mostanihoz hasonló nehéz helyzetbe és nem mindig tudnál tiszta lélekkel kikecmeregni belőle! Most még sikerült.”

A bélyegalbumot még aznap a könyveim mögé dugtam. Egy hónap múlva Földigszakáll bácsi és én nagy köteg pénzzel állítottunk be Csermely nénihez. Amikor megértette, hogy mi történt, sírva fakadt örömeiben: „Mohácska, én ezt tenéked köszönhetem! Te olyan jó vagy, hogy én azt... hogy én azt ki sem tudom mondani!” Megkérte Földigszakáll bácsit, hogy őrizze számára a pénz felét, majd apránként elkérte belőle. A másik felét a kezembe akarta nyomni: „Ez a tiéd, Mohácska!” Természetesen a hátam mögé dugtam a kezemet: „Egy fillért sem fogadok el. Nem dolgoztam én semmit ezért a pénzért, még az árverező kalapáccsal sem én kopintottam – csak szerettem volna.” Földigszakáll bácsi erre így szólt: „Ez még nagyobb öröm nekem, mint ami eddig történt. Nem hiába volt meg bennem irántad a jóreménység legmagasabb foka.” És olyasmit tett, ami nem volt szokása: kezet nyújtott. Én meg hirtelen olyan boldog lettem, de olyan nagyon boldog, hogy én azt most tinektek, akárcsak Csermely néni, ki sem tudom mondani!